

K UVÁDĚNÍ VOJSK DO BOJOVÉ POHOTOVOSTI

Složitost současné mezinárodní situace od nás vyžaduje neustálou vysokou bdělost, bojovou pohotovost a připravenost. Nanejvýš aktuální je dosáhnout takové úrovně připravenosti jednotek a útvarů, která by trvale zabezpečovala spolehlivou obranu naší socialistické vlasti. Toto řeší především Směrnice pro uvádění ČSLA do bojové pohotovosti. V článku uvedu některé zkušenosti z její realizace.

Přesným plněním této směrnice se bojová pohotovost a připravenost útvarů a jednotek podstatně zvýšila. Je pozitivní, že výsledky velitelský sbor útvarů neuspokojily a že se dále setkáváme s iniciativou jak daný stav zlepšovat. Hlavním každodenním a stálým úkolem velitelů a štábů zůstává zabezpečení a zkvalitňování úrovně bojové a mobilizační pohotovosti. Praxe nám plně potvrzuje, že realizovat zásady bojové pohotovosti v praktickém životě vojsk není možné bez překonávání různých předsudků a návyků.

Abychom v podmínkách rámcových svazků plnili a udržovali stálou bojovou pohotovost, musíme nejen velet, ale vojáky i přesvědčit o správnosti a nezbytnosti všech plánovaných opatření. Snažíme se dosáhnout toho, aby činnost každého vojáka byla cílevědomá, předem promyšlená a iniciativní.

Základním předpokladem organizovaného plnění úkolů při uvádění jednotek a útvarů do vyšších stupňů bojové pohotovosti je správné a přesné vedení přehledů bojeschopnosti jednotek, bojového rozdělení a předávání úkolů vykonavatelům. Jejich plnění sledujeme s využitím pomůcky vzorové dokumentace k vedení přehledů bojeschopnosti vojsk a bojového rozdělení, kterou vydalo velitelství Západního vojenského okruhu v roce 1984. Jak jsme si ověřili v podmínkách rámcových jednotek, je tato pomůcka a způsob vedení přehledu bojeschopnosti a bojového rozdělení univerzální a plně vyhovuje jednotkám stálé pohotovosti, se sníženými i rámcovými počty. Způsob vedení těchto dokumentů umožňuje, aby úkoly spojené s uváděním štábu a jednotek do vyšších stupňů bojové pohotovosti byly časově a prostorově sladěny s úkoly bojové a politické přípravy (s ohledem na konkrétní situaci jednotky). Dále umožňuje předávání úkolů, které vyplývají z bojového rozdělení, vykonavatelům tak, aby každý znal čas, místo a způsob jejich plnění. Zkušenosti potvrzují, že zde je nutné, aby rozhodující úlohu měli zejména velitelé rot (baterií), kde se tvoří základ bojového

rozdílení, a dozorčí orgány všech stupňů, kteří musí zabezpečit nepřetržitě plnění úkolů stálé bojové pohotovosti v mimopracovní době. Kontrolní činnost a prověřování pochopení úkolů bojové pohotovosti musí být jejich každodenní činností. To vyžaduje, aby funkcionáři, kteří připravují dozorčí orgány do služby, by, je důsledně a konkrétně připravovali, určovali jim potřebné úkoly, ale i vyhodnocovali splnění úkolů po ukončení služby a přijímali účinná opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

Přehled o bojeschopnosti nám slouží k tomu, abychom znali přesný stav připravenosti k doplnění na válečné počty, k mobilizačnímu rozvinutí v určených časových lhůtách a k získání podkladů pro zpracování přehledu bojeschopnosti vojsk, jako výchozího dokumentu pro zhotovení výkazu počtů. Tento dokument se nám plně osvědčil a myslím, že jej mohou využívat i další útvary.

Jedním z úkolů upevňování bojové a mobilizační pohotovosti je vybudování zodolněných míst velení a záložních prostorů soustředění. Stupeň vybudování zodolněných pracovišť a jejich vybavení zajišťuje úspěšnou činnost zvláštní skupiny k zabezpečení bojové pohotovosti při počátečním uvádění svazků a útvarů do vyšších stupňů bojové pohotovosti. V našich podmínkách je nutné, dle mého názoru, zodolněná místa velení budovat tak, aby byla prostorná, umožňovala shromažďovat požadované údaje od jednotlivých útvarů, řídit činnost podřízených, dále rozmístit mapy, tabulky, přehledy, aby byla vybavena potřebným množstvím spojovacích prostředků, aby práce v nich, zejména v období maximálního zatížení, nezvyšovala nervozitu a aby bylo možné okamžitě řešit vzniklé problémy.

Z hlediska ochrany proti účinkům ZHN je zapotřebí pracoviště vybavit protitlakovými a hermetickými dveřmi. Je rovněž nutné, aby objekt zabezpečoval uskutečnění částečné speciální očisty osob (které na pracoviště vstupují), tzn. odběr vody a odtok zplodin, a při režimu hermetizace předávání i přebírání pošty. Pracoviště musí být vybaveno filtroventilačním zařízením (FVKPM-2), předepsanými prostředky pro speciální očistu a zálohou prostředků protichemické ochrany jednotlivce. K zabezpečení plynulé činnosti v zodolněném pracovišti je třeba určit dozorčího a objekt, kromě jiného, vybavit technickými prostředky k sledování hermetizace a provádění kontrolní činnosti, PCHOJ, prostředky k obsluze protipožárního zařízení a v případě výpadku elektrické energie k zabezpečení nouzového osvětlení v celém objektu. Kromě toho dozorčí objektu plní další úkoly stanovené směrnicemi velitele útvaru.

Osvědčilo se nám, že při každém dílčím nácviu bojové pohotovosti u štábu svazku i podřízených útvarů kontrolujeme a uskutečňujeme údržbu zodolněných pracovišť a zjištěné nedostatky ihned odstraňujeme. Jakmile se tento úkol zanedbá, nevykonává se pravidelná běžná údržba a opravy, pracoviště chátrá a při prověrce zvláštní skupiny k zabezpečení bojové pohotovosti se zaujetím zodolněného pracoviště se může stát, že nebudou pracovat různá technická zařízení. Měla by být vžita zásada, že při každé prověrce spojení je zapotřebí zkontrolovat jednotlivé agregáty (FVZ, EC, světelnou signalizaci, vnitřní hovorové zařízení apod.). Jedenkrát za měsíc, zpravidla v rámci parkového a hospodářského dne, organizovat větší údržbu tohoto pracoviště a vytvořit podmínky pro jeho případnou opravu.

Zkušenosti potvrzují, že za pravidelnou údržbu zodolněných míst velení musí odpovídat určený důstojník štábu. U štábu svazku je výhodné, aby za ni odpovídal zástupce náčelníka operační skupiny a u útvarů zástupce náčelníka štábu nebo některý důstojník štábu.

Ke zlepšení stavu a vybavenosti těchto pracovišť nám napomáhá organizovat shromáždění k bojové pohotovosti a ukázky nejlepších zodolněných pracovišť v rámci svazku. Hlavní funkcionáři útvarů na těchto ukázkách získají představu o zodolněném pracovišti, možnostech nabytí materiálních i finančních prostředků, čímž zabráníme nesprávné manipulaci s nimi (zpravidla jde o neznalost předpisů a nařízení a snahu za každou cenu splnit stanovený úkol).

Máme-li dobře připravené a vybavené místo velení, ještě jsme nesplnili určitý úkol. K tomu je zapotřebí dobře připravit příslušníky štábu. Je účelné, v rámci každého dílčího nácviku bojové pohotovosti, procvičit některou činnost funkcionářů štábu, kteří jsou zařazeni do zvláštních skupin k zabezpečení bojové pohotovosti s cílem získat potřebné znalosti a sladit práci s důrazem na funkcionáře, zařazené na funkci náčelníka zvláštní skupiny.

Osvědčilo se nám, že příslušníky těchto skupin určujeme na celý týden a jejich složení v tomto období, pokud možno, neměníme. Praxe potvrzuje nutnost, aby každá nově určená skupina bojovým rozdělením byla osobně poučena náčelníkem skupiny přímo na pracovišti, seznámena s dokumentací (pomůckami) a ujasnila si způsob plnění úkolu. Přípravu skupiny k plnění úkolů je možné přezkoušet.

Jedním z požadavků ochrany živé síly a bojové techniky při vyhlášení jednotlivých stupňů bojové pohotovosti je ženijní vybudování záložních prostorů soustředění. Zkušenosti z této práce svědčí o tom, že je nutné ji organizovat v těsné součinnosti s krajskými vojenskými ubytovacími a stavebními správami, s příslušnými okresními národními výbory a orgány lidové správy. Abychom zabezpečili jednotné chápání i metodický přístup k realizaci zásad budování, je, podle mého názoru, nutné nejméně jednou za výcvikový rok připravit ukázkové zaměstnání k této problematice. Tato zaměstnání nám napomáhají, jak jsem již uvedl, zlepšit stav prostorů a seznámit nové funkcionáře, kteří nemají často patřičné zkušenosti, s příslušnou činností. Oblast bojové pohotovosti je tak neustále „v pohybu“ a vyžaduje trvalou péči. Jsem toho názoru, že při ženijním budování záložních prostorů soustředění bychom měli vycházet z počtu prostředků na velitelských stanovištích.

Při ženijním budování záložních prostorů soustředění se nám osvědčilo u štábu svazku i u podřízených útvarů vytvořit řídicí skupinu. U štábu svazku ji může tvořit zástupce náčelníka operační skupiny (je velitelem skupiny), důstojník ženijní skupiny a důstojník týlového oddělení. U útvaru, podle rozhodnutí velitele, by měli do této skupiny patřit důstojníci ženijní, týlové a technické skupiny. Velitel skupiny pravidelně informuje náčelníka štábu o stavu budování prostoru, předkládá mu požadavky a návrhy. Toto je však podmíněno úplným a včasným materiálním i technickým zabezpečením, za které odpovídá vyčleněný důstojník týlové a technické skupiny. Za kvalitu vykonaných prací, správné obložení stěn a odvodnění okopů zodpovídá důstojník ženijní skupiny. U některých útvarů byly využity k zpevnění a zvýšení odolnosti okopů betonové panely, což je výhodnější a trvanlivější, ale ne všem útvarům dostupné. Zkušenosti z uplynulých let svědčí o tom, jak je důležité věnovat pozornost jarní a podzimní údržbě záložních prostorů. Tam, kde není údržba v těchto termínech uskutečněna, dochází k sesuvu stěn okopů, poškození obložení a k jejich zavodnění. Okopy jsou pak prakticky nepoužitelné a výsledek práce znehodnocen. Je nutné, aby komplexní nácviky bojové pohotovosti u štábu svazku i útvarů byly využity také ke kontrole záložních prostorů soustředění a k jejichčasné údržbě, aby družstvo (osádka) kromě nácviku zaujetí prostorů provedlo

na místě i údržbu příslušného okopu a jeho okolí a aby byly upraveny okopy pro obranu velitelského stanoviště.

Ženíjní vybudování okopů představuje jen část velkého úsilí, které je nutné věnovat přípravě záložních prostorů. Dále je třeba zaměřit pozornost na jejich trvalé udržování v potřebném stavu a zabezpečení příjezdové cesty v kterékoli roční době, zvláště v zimě (kdy jsou zasněžené a okopy mohou být zaváté). K udržování průjezdnosti cest používáme převážně vlastní prostředky (radlice, dřevěné pluhy a jiné prostředky). Myslím, že by bylo vhodné využívat i speciální automobil s radlicí z praporu materiálního zabezpečení.

Vybudované prostory soustředění je, podle mého názoru, optimální kontrolovat každý týden a současně prověřit spojení. (Tím zjistíme nejen stav linkového spojení, ale i okopů). Závady je nutné odstranit ihned nebo v rámci parkového a hospodářského dne. Dalšího zlepšení vybudovaných záložních prostorů, ochrany živé síly dosáhneme zabudováním úkrytů typu UŽ. Jejich výstavbě je zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost, protože nekvalitní práce se může projevit později, a to zejména v jarních měsících nebo po dlouhodobých deštích.

K získání přehledu o stavu budování záložních prostorů soustředění, ale i o plnění ostatních úkolů bojové pohotovosti, je výhodné vést na štábu svazku i u útvaru „Přehled základních kritérií bojové pohotovosti“ (tato kritéria vždy k prvnímu dni daného měsíce upřesňovat a doplňovat — tím získáme přehled, co každý útvar za uplynulý měsíc splnil nebo vybudoval).

Ke zlepšení a k dalšímu upevňování bojové a mobilizační pohotovosti by nám mělo pomáhat každodenní řízení a dokonale promyšlená práce. Přitom se musíme zaměřit na to, čeho chceme v daném výcvikovém období (roce) dosáhnout, co zamýšlíme vybudovat, vylepšit apod. K sjednocení postupů má nezastupitelné místo „Plán dalšího zdokonalování bojové a mobilizační pohotovosti na výcvikový rok“. Na jeho zpracování by se měl podílet štáb svazku (útvaru) za osobního řízení náčelníka štábu, který stanoví hlavní úkoly, vyčlení pracovní síly, mechanizační prostředky a materiál. Důležitou úlohu zde mají jednotliví odborníci, kteří musí navrhnout (již při zpracování plánu) možnosti a materiální zabezpečení daného úkolu.

V uplynulých letech se nám osvědčilo zpracovávat tento plán opatření ve čtyřech oblastech, a to ke zdokonalování:

- bojové pohotovosti,
- mobilizačních příprav,
- velení,
- týlového a technického zabezpečení.

Plán zpracováváme ve dvou výtiscích, z nichž jeden je na štábu svazku k sledování jeho plnění. Náčelník štábu (za účasti všech odborných náčelníků) jedenkrát měsíčně vyhodnocuje plnění stanovených úkolů tohoto plánu. Zásadní opatření jsou zapracovávána do „Plánu hlavních úkolů a základních opatření velitele a štábu na měsíc“. Jak potvrzují zkušenosti, je výhodné, aby součástí hlášení o plnění plánu bojové a politické přípravy v každém měsíci bylo i hlášení o plnění plánu dalšího zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti (podle jednotlivých oblastí). Na základě tohoto hlášení může štáb svazku sledovat plnění uvedeného plánu v jednotlivých útvarech a v případě jejich neplnění přijmout účinná a konkrétní opatření ke zlepšení stavu. Při hodnocení nám nejde o pouhé konstatování faktů, ale o to, zjistit skutečný stav plnění úkolů v oblasti bojové a mobilizační pohotovosti, příčiny nedostatků nebo časových skluzů a přijmout okamžitá opatření k nápravě.

Jedním z úkolů tematických kontrol u podřízených útvarů by měla být vždy kontrola měsíčního vyhodnocení plánu dalšího zdokonalování bojové a mobilizační pohotovosti a praktické splnění jednotlivých úkolů. Je zapotřebí, aby kontrolní činnost byla neoddelitelnou součástí zabezpečování bojové a mobilizační pohotovosti. Osvědčily se prověrky stálé bojové pohotovosti, které jsou zaměřeny na dosažitelnost hlavních funkcí, reálnost bojového rozdělení, plnění úkolů dozorčích orgánů a jejich znalosti, výjezdu techniky, startování vozidel v zimě, uložení materiálu vyváženého při bojové pohotovosti atd. Jsem toho názoru, že není důležité prověřovat širokou oblast, ale zaměřit se na dílčí a rozhodující úkony, které mohou podstatně ovlivnit splnění úkolů. Důležitá je zejména pravidelnost těchto kontrol a zevšeobecňování výsledků pro ostatní jednotky a útvary.

Dobrým pomocníkem v udržování stálé bojové pohotovosti je „Sborník zkušeností z uvádění vojsk Západního vojenského okruhu do bojové pohotovosti“. Obsah tohoto Sborníku by měl každý voják z povolání (podle svého funkčního zařazení) znát. Protože, kdo problematiku zná, snadněji řeší vzniklé problémy, úkoly plní s větším efektem a nedopouští se zbytečných omylů.

Plnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti vyžaduje značné úsilí a vysokou odpovědnost všech příslušníků armády. Všechny závěry a plány, které pro další zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti si vytyčíme, zabezpečíme jen odpovědným přístupem každého vojáka, vysokou kázní a poctivou prací tak, jak to platí na ostatních úsecích národního hospodářství.